

Museus etnològics, turisme i identitat. El cas de les Illes Balears

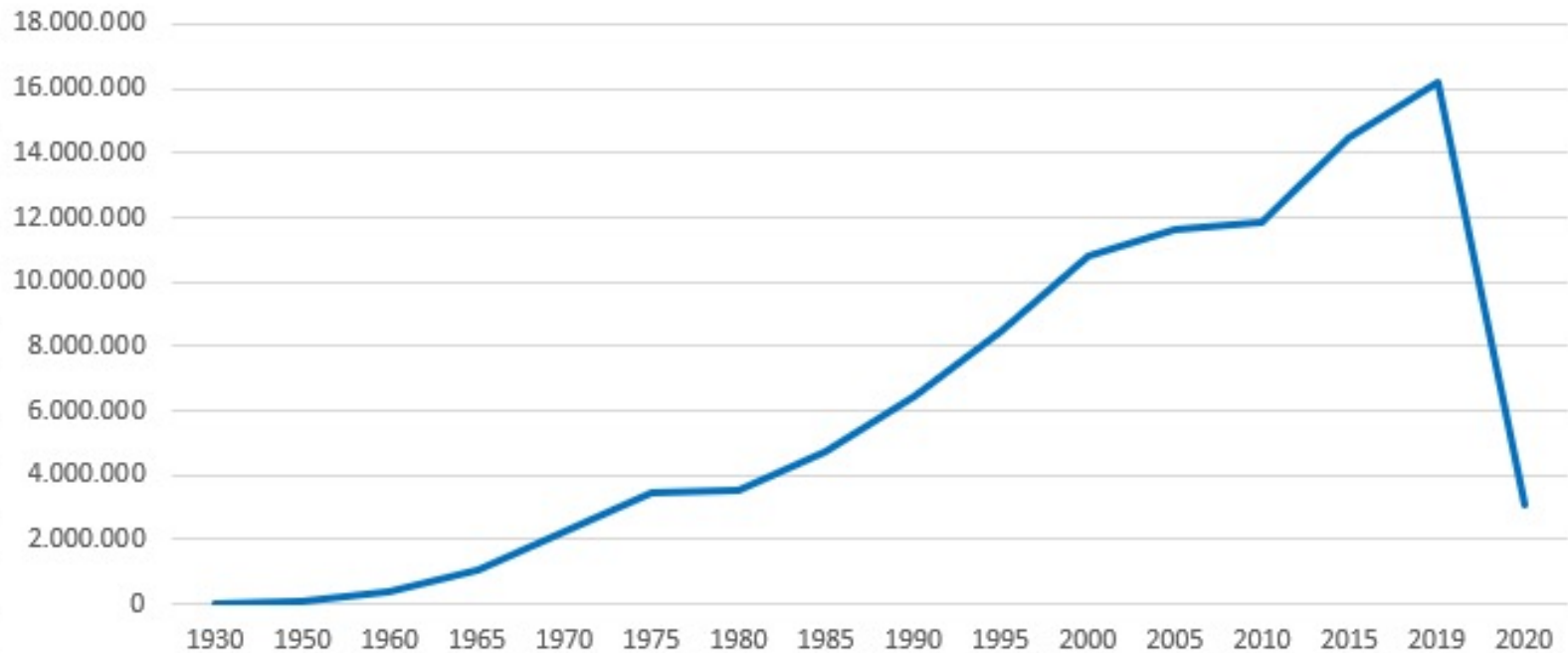
SEMINARI “MUSEÍSTICA I TURISME. PERSPECTIVES DE
FUTUR”, 29 I 30 D’ABRIL DE 2021

ANDREU RAMIS PUIG-GROS

La prevalença d'un context turístic

Evolució de turistes a les Illes Balears

Turisme vs. Patrimoni ?

Efectes perniciosos del turisme

Territorials / ambientals. Patrimoni immoble, arqueològic, paisatges històrics, entorns urbans, paisatges naturals, etc.

Desequilibri econòmic (terciarització)

Manca integració cultural i lingüística

Oportunitats del turisme / COVID-19

Creació museus etnològics

Modernització, multiculturalitat, obertura...

Recursos (tassa turística).

Turisme identitari

Patrimoni cultural immaterial

Processos patrimonialització

- a) Reacció davant el canvi, la transformació, la percepció de pèrdua
- b) La voluntat i la decisió política de posar en valor una determinada manifestació cultural (o d'altre tipus) per les seves càrregues connotatives o perquè esdevingui un motiu o element de cohesió
- c) La patrimonialització de l'alteritat

Els museus etnològics a les Illes

Discurs folklòric basat en la tradició

- essencialista (pervivències, romanalles, *survivals*)
- políticament conservador
- ideològicament catòlic i patriarcal
- reacciona davant el canvi i la modernització
- tradició (realitat inalterable, fora de la història, eterna)
- paradigmes del *ruralisme* i el *pairalisme*
- musealització estereotipada (món rural, àmbits domèstics, oficis, contenidors emblemàtics)
- "identitat inalterable"

Els museus etnològics a les Illes

Son Marroig (1884)

"Muestra cabal de la casa de campo mallorquina"

Els museus etnològics a les Illes Precedents i franquisme

1916 (1924...1940) Museu Mulet de Gènova

1927 / 36.159 (1930) Museu Regional d'Artà

1951 / 127.898 Museu Marítim (Consolat de Mar)

1962 / 544.820 Museo del Traje Balear

Els museus etnològics a les Illes i *Boom* turístic

1963 / 725.111 Fundació Cosme Bauçà

1967 / 1.402.160 Torre de Canyamel

1968 / 1.639.615 Museu de la Porciúncula

1969 / 1.935.132 Museu de Muro (MM) 1976 / 3.123.512 ampliació

1971 / 2.913.534 Museu Lluç (col·lecció Mulet) // Museu Municipal de sa
Pobla

1977 / 3.328.703 Museu del Vidre Gordiola // Molí d'en Gaspar

Museus identitaris Ruralisme i pairalisme

Fundació Cosme
Bauçà

Museum identitaris Ruralisme i pairalisme

Torre de Canyamel.
Restaurant

Museus identitaris Ruralisme i pairalisme

Museu de la
Porciúncula

Museus identitaris Ruralisme i pairalisme

Museu de Muro

Museus identitaris Ruralisme i pairalisme

Museu de Muro

Museus identitaris Ruralisme i pairalisme

Molí d'en Gaspar

2n *Boom* turístic continuïtat ruralisme i pairalisme

1987/

7.110.000 Molí de Dalt

2n *Boom* turístic continuïtat ruralisme i pairalisme

1993/

7.130.996

Els Calderers

2n *Boom* turístic Ruralisme i pairalisme

1993
/ 7.130.996
(2000)

Museu etnogràfic de
Formentera

2n *Boom* turístic continuïtat ruralisme i pairalisme

1994

/ 8.250.329

Museu Etnogràfic
d'Eivissa

2n *Boom* turístic continuïtat ruralisme i pairalisme

2002
/ 9.758.023
Museu del Fang

2n *Boom* turístic continuïtat ruralisme i pairalisme

2004
/ 11.486.683
Museu de la Mar

3r *Boom* turístic Ruralisme i pairalisme

2012

/ 12.626.128

Museu d'Història de
Manacor

<u>ART I CULTURA</u>	337	Patrimoni Cultural	260
		Festes i tradicions	30
		Artesania	47
<u>NATURA I PAISATGE</u>	76	Patrimoni natural	59
		Birdwatching	17
<u>ESPORTS I TURISME ACTIU</u>	759	<u>Cicloturisme</u>	21
		<u>Golf</u>	24
		<u>Senderisme</u>	465
		<u>Turisme actiu</u>	219
		<u>Esdeveniments esportius</u>	30
<u>MAR I PLATGES</u>	395	<u>Platges</u>	350
		<u>Instal·lacions nàutiques</u>	45
<u>SALUT I BENESTAR</u>	147	<u>Turisme de salut</u>	51
		<u>Relax</u>	96
<u>GASTRONOMIA</u>	472	<u>Productes de la terra</u>	34
		<u>Enoturisme i oleoturisme</u>	113
		<u>Mercats i fires</u>	23
		<u>On menjar</u>	302
<u>OCI I ATRACCIONS</u>	245		245
<u>SHOPPING</u>	75		75
<u>RUTES I PLANS</u>	62		62
<u>MICE</u>	314		314
<u>PATRIMONI UNESCO</u>	4		4

Oferta turística

Museus i col·leccions etnològiques

Patrimoni cultural 260 ítems

- productes de caràcter etnològic (museus, elements etnogràfics i manifestacions festives i d'artesanía) **46 ítems** (17,6%)

- museus, cases senyorials i espais expositius **29 ítems** (11,1%)

Festes i tradicions 30 ítems

Artesanía 40 ítems

Consideracions finals

- Museus a la recerca de la identitat
- Museus pel territori: insularisme, localisme
- Museus temàticament esbiaixats
- Turisme / COVID-19 = Oportunitat de millora

PCI com a oportunitat

Convenció UNESCO (2003)

Llei 18/2019, de 8 d'abril, de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears

Objecte → subjecte (portadors)

Conservació → salvaguarda

Aquest patrimoni cultural immaterial, que es transmet de generació en generació, el recreen constantment les comunitats, els grups o les persones en funció del seu entorn, la interacció amb la naturalesa i la seva història, la qual cosa els infon un sentiment d'identitat i continuïtat i contribueix, per tant, a promoure el respecte a la diversitat cultural i a la creativitat humana (Art. 2.2)

Moltes gràcies